

- Udostępnianie wizerunku: Publikacja zdjęć znajomych lub nauczycieli w sieci bez ich wyraźnej zgody jest nielegalna.
- Prawa autorskie: Pobieranie plików na własny użytek bywa dozwolone, ale udostępnianie (np. przez programy Torrent) to przestępstwo piractwa.

TWOJA SUPERMOC: ZAKUPY ONLINE

Kupujesz buty, ubrania lub elektronikę przez internet? Prawo stoi po Twojej stronie:

- 14 dni na zwrot: Masz prawo rozmyślić się i zwrócić towar zakupiony przez internet w ciągu 14 dni bez podania przyczyny.
- Rękojmia (Reklamacja): Jeśli sprzęt psuje się sam z siebie, sprzedawca odpowiada za wady towaru przez 2 lata od zakupu. Masz prawo żądać naprawy, wymiany, obniżenia ceny lub zwrotu kasy.

CASE STUDY - GDZIE SZUKAĆ POMOCY

CASE STUDY: „NIETRAFIONY DROP”

Sytuacja: Marta kupiła w sklepie internetowym limitowane buty za 600 zł. Okazało się, że buty na żywo są za ciasne. Marta napisała, że chce je zwrócić. W odpowiedzi usłyszała: „Buty były z dropu z limitowanej edycji, towary limitowane nie podlegają zwrotom”. Co na to prawo? Sklep kłamie. Kupując przez internet od firmy, masz ustawowe prawo do zwrotu towaru w ciągu 14 dni. Zapisy w regulaminie sklepu nie mogą stać ponad prawem. Marta ma pełne prawo odesłać buty.

GDY POTRZEBUJESZ POMOCY. NIE PANIKUJ!

Najgorsze, co możesz zrobić, to udawać, że problem nie istnieje (i chować wezwania do zapłaty na dno szuflady).

- Nieodpłatna Pomoc Prawna (NPP): W każdym powiecie działają punkty, gdzie radcy prawni i adwokaci udzielają darmowych porad młodzieży.
- Rzecznicy Konsumentów: Pomogą Ci za darmo, jeśli sklep nie chce przyjąć zwrotu lub reklamacji.

PRZYDATNE ADRESY:

- Zapisy na darmowe porady prawne: np.ms.gov.pl
- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów: uokik.gov.pl

ZŁOTE ZASADY MŁODEGO DOROSŁEGO

- Nie podpisuj tego, czego nie rozumiesz. Masz prawo wziąć umowę do domu i przeczytać ją na spokojnie.
- Słowa mają wagę. Hejt i groźby w sieci ranią w realu i niosą za sobą wyroki sądu.
- Pilnuj swoich dokumentów. Nigdy nie wysyłaj nikomu zdjęć swojego dowodu ani legitymacji. To prosta droga do wyłudzenia kredytu na Twoje nazwisko.
- Prawnik to nie wróg. Radca prawny jest po to, żeby Ci pomóc. Obowiązuje go tajemnica zawodowa.

Notatki z dzisiejszego spotkania:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ministerstwo
Sprawiedliwości

ZADANIE „ŚWIADOMY UCZEŃ – ŚWIADOMY OBYWATEL.
EDUKACJA PRAWNA MŁODZIEŻY SZKÓŁ
PONADPODSTAWOWYCH W GMINACH POWIATU
WROCŁAWSKIEGO” JEST REALIZOWANE ZE ŚRODKÓW
BUDŻETU POWIATU WROCŁAWSKIEGO

PRAWO W KIESZENI

Czyli jak nie dać się oszukać
w dorosłym życiu

WSTĘP & MOJE PIERWSZE PIENIĄDZE

WKRAČZASZ W DOROSŁOŚĆ. KTO TU RZĄDZI?

Czy wiesz, że po ukończeniu 13. roku życia masz już ograniczoną zdolność do czynności prawnych? Możesz sam robić drobne zakupy czy jeździć komunikacją. Kiedy kończysz 17 lat, odpowiadasz karnie jak dorosły. Gdy masz 18 lat – zyskujesz pełną wolność, ale i pełną odpowiedzialność.

Ten przewodnik przygotował dla Ciebie radca prawny, abyś w dorosłość wszedł z otwartymi oczami.

TWOJA PIERWSZA PRACA. NIE DAJ SIĘ WYKORZYSTAĆ!

Zanim podpiszesz jakikolwiek dokument u pracodawcy, sprawdź, jaki to rodzaj umowy. To od tego zależą Twoje zarobki i prawa.

- Umowa o pracę (UoP): Król umów. Chroni Cię Kodeks pracy. Masz płatny urlop, prawo do chorobowego i gwarancję minimalnej stawki (oraz maksymalnego czasu pracy).
- Umowa zlecenie: Bardzo popularna u młodych. Liczy się wykonanie określonej czynności. Masz prawo do minimalnej stawki godzinowej!
- Umowa o dzieło: Liczy się efekt końcowy (np. napisanie programu, zrobienie zdjęć). Brak minimalnej stawki, brak urlopów.

ZŁOTA ZASADA RADCY PRAWNEGO:

Nigdy, pod żadnym pozorem, nie zgadzaj się na pracę „na czarno” (bez umowy). Jeśli pracodawca nie chce podpisać dokumentu przed rozpoczęciem pracy – ryzykujesz, że nie zobaczysz ani grosza.

CASE STUDY - PIERWSZA PRACA

CASE STUDY: „PRACA NA PRÓBĘ”

Sytuacja: 18-letni Bartek zatrudnił się na wakacje jako kelner w nadmorskiej restauracji. Menedżer powiedział: „Pierwsze trzy dni to okres próbny, sprawdzamy twoje skille, więc robisz bez umowy i za darmo. Jak się sprawdzisz, podpiszemy

zlecenie”. Po trzech dniach ciężkiej pracy Bartek usłyszał, że jednak się nie nadaje i nie dostanie ani grosza.

CO NA TO PRAWO?

Pracodawca złamał prawo. Nie istnieje coś takiego jak „darmowy dzień próbny”. Każda praca musi być opłacona. Ponadto umowa musi być podpisana zanim zaczniesz wykonywać obowiązki. Bartek może zgłosić sprawę do Państwowej Inspekcji Pracy (PIP) lub walczyć o zapłatę przed sądem pracy – kluczowe będą dowody, np. wiadomości SMS/Messenger, w których umawiał się na grafik.

UMOWY, KONTRAKTY I FINANSE

MAGICZNY PODPIS. NA CO UWAŻASZ?

Podpis pod dokumentem ma potężną moc. Coś wydaje się okazać? Przeczytaj to dwa razy.

- Pożyczki „chwilówki”: Reklamy obiecują darmową gotówkę w 5 minut. W rzeczywistości ukryte koszty i odsetki mogą sprawić, że oddasz dwa razy tyle.
- Abonament „dla znajomego”: Kolega prosi, żebyś wziął na siebie telefon, bo on nie ma zdolności kredytowej? Jeśli on przestanie płacić, to Ty będziesz ścigany przez windykatora i komornika. Prawo nie zna tłumaczenia „ale to było dla kolegi”.
- Zgody marketingowe: Podpisując umowę na siłownię, czy telefon, sprawdzaj, jakie okienka zaznaczasz. Nie musisz zgadzać się na sprzedaż swoich danych firmom trzecim!

JAK CZYTAĆ UMOWĘ? (CHECKLISTA 3 KROKÓW):

- **Dane stron:** Czy na pewno podpisujesz umowę z tą firmą, o której myślisz?
- **Koszty i kary:** Ile dokładnie masz płacić miesięcznie i co grozi za zerwanie umowy wcześniej?
- **Okres wypowiedzenia:** Jak i kiedy możesz legalnie rozwiązać tę umowę?

CASE STUDY - FINANSE & INTERNET

CASE STUDY: „PRZYSIĘGA KUMPLI”

Sytuacja: 19-letnia Kasia uległa prośbom swojego chłopaka, Kamila. Kamil bardzo chciał mieć najnowszego iPhone’a, ale nie miał stałych dochodów i salon odmówił mu umowy. Kasia wzięła drogi abonament na siebie, a Kamil obiecał: „Będę ci co miesiąc przelewał 250 zł na rachunek”. Po dwóch miesiącach para się rozstała, a Kamil przestał płacić i zablokował Kasię w social mediach.

Co na to prawo?

Dla operatora sieci komórkowej jedyną stroną umowy jest Kasia. To ona musi płacić rachunki, inaczej sprawa trafi do komornika. Kasia musi spłacić dług, a odzyskać pieniądze od Kamila może jedynie na drodze sądowej cywilnej.

CASE STUDY: „NIEWINNY ŻART NA DISCORDZIE”

Sytuacja: 17-letni Igor pokłócił się z kolegą z klasy, Aleksem. Igor zrobił screena ze śmieszną miną Aleksa podczas lekcji online, przerobił go na mema sugerującego, że Aleks bierze narkotyki i wrzucił na publiczny serwer Discorda. Memy szybko rozeszły się po szkole. Aleks załamał się i przestał chodzić na lekcje.

Co na to prawo?

Igor popełnił przestępstwo zniesławienia w sieci (art. 212 Kodeksu Karnego) oraz naruszył dobra osobiste Aleksa. Ponieważ Igor ma skończone 17 lat, odpowiada przed sądem karnym dokładnie tak samo jak dorosły. Grozi mu za to grzywna lub kara ograniczenia wolności, a rodzice Aleksa mogą żądać odszkodowania.

PRAWO W INTERNETACH I ZAKUPY

INTERNET NIE JEST ANONIMOWY

- Hejt to przestępstwo: Zniesławienie oraz znieważenie w internecie są ścigane z urzędu lub oskarżenia prywatnego.